

GEOGRAPHY AND LOCAL HISTORY

Разумова Олександра Олександрівна

аспірант 2 року навчання

КНУ ім. Тараса Шевченка, географічний факультет, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В АУТСОРСИНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Висвітлено сутність поняття «аутсорсинг», мотиви його використання. Досліджено можливості застосування аутсорсингу в українській економіці, особливо в контексті її інтеграції в систему світогосподарських зв'язків, а також виявлені тенденції розвитку соціально-економічних відносин в аутсорсингу в умовах глобалізації.

Ключові слова: аутсорсинг, глобалізація, соціально-економічні відносини.

В останнє десятиліття, в умовах інтеграції української економіки у світове співтовариство, помітно ускладнився процес прийняття управлінських рішень вітчизняними компаніями; виникла необхідність в постійній оцінці використовуваних технологій в бізнес-процесах і пошуку шляхів поліпшення показників ефективності. Сьогодні більшість українських підприємств не готові до ведення жорсткої конкурентної боротьби і часто поступається закордонним фірмам за рівнем конкурентоспроможності. Тому більшу частину заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності, можна віднести до однієї з двох категорій: внутрішні рішення, які передбачають наявність певного проекту підвищення ефективності, і різні зовнішні засоби, що передбачають укладення договорів з іншими організаціями, зокрема, аутсорсинг.

В результаті глобалізація світової економіки та пов'язане з нею поглиблення і ускладнення міжнародного поділу та кооперації праці відкриває безпрецедентні можливості розвитку аутсорсингу як засобу формування ключових компетенцій компаній, що функціонують на світовому ринку. Завдяки аутсорсингу суб'єкти господарювання мають можливість

використовувати переваги країни в глобальному масштабі, отримують доступ до науково-виробничого потенціалу, новітніх технологій та спеціальних навичок компаній з інших держав, освоюють нові ринки. Висока ефективність аутсорсингу робить його однією з найбільш широко застосовуваних стратегій розвитку сучасних компаній.

Сьогодні аутсорсинг динамічно розвивається і набуває нових якісних рис: якщо спочатку на нього виносилися в основному виробничі бізнес-процеси, то в сучасних умовах на перший план висувається створення інформаційних систем і технологій та навіть розробка стратегії компанії, тобто все більше складних функцій управління передаються закордонним виконавцям. У цих умовах максимізація ефектів аутсорсингу можлива тільки при побудові інтегрованих систем глобального управління, які об'єднують учасників зі всього світу в єдиний ланцюжок створення цінності. Ці якісні зміни, що відбулися в аутсорсингу повинні отримати адекватне відображення в його механізмах, бізнес-моделях та інструментах.

Аутсорсинг як соціально-економічний феномен вже багато років показує гігантські темпи зростання в світі. Сьогодні вже понад 50% компаній, що входять в список «П'ятисот провідних компаній світу» журналу Fortune, постійно вдаються до практики його застосування [1]. В Україні проникнення аутсорсингу значно нижче, однак темпи зростання також вражаючі. На тлі зовнішнього тиску на економіку нашої країни його роль ще більше зростає, тому що більшість дослідників розглядають аутсорсинг як засіб підвищення ефективності і зниження витрат підприємства [2, с. 17].

Незважаючи на наявність ряду проблем, з якими пов'язаний розвиток аутсорсингу в Україні, подальше розширення його застосування має важливе соціальне і економічне значення. Крім зростання сфери послуг, ймовірного зростання національного ВВП, розвиток аутсорсингу може бути для вітчизняних бізнес суб'єктів важливим з точки зору розвитку самої природи підприємництва. Наприклад, розвиток аутсорсингу може бути ще одним стимулом такого необхідного для української економіки зростання малого та середнього бізнесу. Малий і середній бізнес у взаємодії з великим можуть

приймати на себе згідно моделі аутсорсингу такі сфери економічної активності як:

1. Проведення досліджень і здійснення експериментальних робіт.
2. Надання інформаційних, маркетингових, аналітичних, адміністративних і ін. послуг.
3. Прибирання територій і приміщень (виробничих і офісних).
4. Проведення ремонтних робіт (обладнання, будівель, споруд, виготовлення нескладних виробів).

На даний час економічні умови застосування аутсорсингу в Україні характеризуються, з одного боку, наявністю високої потреби в оптимізації трансакційних витрат бізнес суб'єктів, а з іншого – вкрай низьким рівнем застосування аутсорсингу на практиці. За даними окремих джерел в 2019 року в Україні 73% бізнес суб'єктів, які взяли участь в дослідженні TAdviser, не застосовували в своїй діяльності аутсорсинг в тому чи іншому вигляді. У той час 85% аналізованих бізнес суб'єктів мали намір надалі застосовувати його для підвищення власної конкурентоспроможності [3].

Так аутсорсингом можна назвати використання будь-яких послуг сторонніх компаній. Він має на увазі передачу на тривалий термін якоїсь функції (на відміну від передачі функцій субпідряднику, де реалізується конкретний проект), яка може здійснюватися самою компанією. При цьому між замовником і постачальником аутсорсингових послуг досягається інтеграція високого ступеня. В ідеальному варіанті постачальник послуг фактично стає функціональним підрозділом замовника, але залишається при цьому юридично, фінансово і організаційно незалежним. Замовник, у свою чергу, може сконцентруватися на основних бізнес-процесах компанії, не відволікаючись на допоміжні [4].

Тому аутсорсинг бізнес-процесів – договір-угода, укладений між контрагентами (постачальником і замовником аутсорсингової послуги), який передбачає передачу в довгострокове управління постачальнику частини або всіх неключових бізнес-процесів замовника, що забезпечує оптимізацію та

прозорість всіх бізнес-процесів на його підприємстві, і, як наслідок, підвищується конкурентоспроможність. Також аутсорсинг можна трактувати як вид соціально-економічних відносин, що формуються під впливом організаційно-управлінської структури мережевої економіки. Вони являють собою систему договірних відносин господарюючих суб'єктів, сформовану з метою зниження витрат і максимізації ефективності діяльності, та виражену в передачі частини функцій фірми зовнішній організації.

З нашої точки зору, доцільно виявити на основі методу SWOT-аналіз сильні та слабкі сторони, можливості й загрози застосування аутсорсингу у діяльності компаній в умовах глобалізації економіки (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз застосування аутсорсингу при його впровадженні у діяльність компаній в умовах глобалізації економіки

Позитивний вплив	Негативний вплив
<p align="center">Сильні сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зниження необхідності у власних складних технологіях і процедурах, економія робочого місця, кадрів і їх навчання 2. Отримання доступу до технологічних, інтелектуальних, технічних та інших ресурсів високого професійного рівня 3. Скорочення інфраструктури та витрат з її утримання 4. Концентрація на основних напрямках діяльності організації 5. Скорочення накладних витрат (оренда, експлуатаційні витрати, інформаційна підтримка і т.д.), пов'язаних з функцією, виведеної за межі організації 	<p align="center">Слабкі сторони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Недобросовісність виконавця послуги. 2. Недостатність спеціальних знань у керівників підприємств в питаннях менеджменту 3. Недосконалість законодавчої бази 4. Слабка контрольованість діяльності аутсорсингових організацій 5. Недостатня оперативність реагування на проблеми, що виникають
<p align="center">Можливості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перерозподіл фінансових коштів, що забезпечують більш ефективне використання наявних ресурсів 2. Перекладання ризиків, в тому числі і фінансових (наприклад, пов'язаних із зростанням цін на продукти харчування) на зовнішню фірму 3. Можливість зосередитися на більш значущих напрямках діяльності. 4. Удосконалення якості і ефективності управління 	<p align="center">Загрози:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Втрата функції або сервісної послуги. 2. Несвоєчасне виконання послуги. 3. Порушення принципів конфіденційності і безпеки. 4. Зміна вартості послуги при зміні стану ринку або обсягу послуг, що закуповуються 5. Зміна власника в компанії, банкрутство 6. Можливе зниження продуктивності праці власного персоналу (втрата мотивації, оцінка змін як негативних)

Таким чином, враховуючи здійснений SWOT-аналіз, виявлені наступні тенденції розвитку соціально-економічних відносин в аутсорсингу в умовах глобалізації:

1. У сфері міжнародного виробничого аутсорсингу по відношенню до авангарду ми виступаємо, з одного боку, як імпортер високоякісних частин і компонентів, новітніх технологій, з іншого боку, як експортер тих частин і компонентів, які ми можемо на прийнятному рівні якості виробляти з відносно меншими витратами на оплату праці із все більшою диференціацією і спеціалізацією;

2. У сфері аутсорсингу фінансів та бухгалтерського обліку найбільш яскравим

прикладом поки є діяльність світових лідерів на ринку аутсорсингу бізнес-процесів компаній так званої «великої четвірки», а також найбільших компаній у сфері банківської автоматизації бухгалтерських рішень. Також тенденція стратегічних союзів проявляється у формуванні асоціацій, об'єднань в сфері колекторського бізнесу;

3. У сфері логістичного аутсорсингу спостерігаються приклади «аутсорсингу повного циклу», що забезпечує клієнтам повний спектр послуг: пошук контрагентів, логістику, організацію продажів, маркетинг, рекламу, просування, юридичну підтримку;

4. Офшорне програмування має особливе значення для України. Отримання конкурентних переваг обумовлюється декількома факторами: достатньою кількістю кваліфікованих програмістів, вартість роботи яких порівняно невисока, довірою з боку потенційних замовників і їх бажанням співпрацювати, особливостями мови, культури і національного менталітету.

Отже, все більш актуальними стають дослідження можливостей розробки в умовах української дійсності нових методів і прикладних засобів та технологій управління, що забезпечують ефективну підприємницьку діяльність компаній і збільшення їх конкурентоспроможності на основі аутсорсингу. Однак на даний час залишається не вирішеним питання щодо розробки уніфікованих стандартів із аутсорсингу бізнес-процесів, аналогічних

тим, які застосовуються в сфері інформаційних технологій. У зв'язку з цим, на нашу думку, доцільно розробити стандарти з аутсорсингу бізнес-процесів в рамках системи менеджменту якості компанії.

Широкий розвиток в Україні аутсорсинг отримає тільки тоді, коли конкурентоспроможність і прибутковість компанії стануть в залежність від ефективності виконання конкретних бізнес-процесів, менеджери сформулюють чіткі вимоги до надання послуг з аутсорсингу, а аутсорсери якістю роботи завоюють довіру замовників.

Список джерел:

1. Fortune. URL: <https://fortune.com/> (date of application: 16.09.2021).
2. Зозульов О., Микало О. Аутсорсинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації. *Економіка України*. 2009. № 8(573). С. 16-24.
3. Аутсорсинг бизнес-процессов – Business Process Outsourcing (BPO). Мировой рынок. TAdviser. URL: http://www.tadviser.ru/index.php/Business_Process_Outourcing_%28BPO%29 (дата обращения: 15.09.2021).
4. Марчишинець О.В. Аутсорсинг у міжнародному бізнесі: сучасні тенденції розвитку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Випуск 2 (02). С.17-21.